POŠTARINA PLAĆENA U GOTOVU CIJENA 3 DIN.

OBITELJ

Slika na omotu:

Narodna nošnja iz Gašinaca u Đakovštini

KNJIŽEVNI SUSRETI

KNJIGA, KOJA ZASLUŽUJE PRVENSTVO U NAŠIM KUĆAMA.

Posebno mjesto u svakoj književnosti zauzimaju knjige za narod. Poznato je, da nema svaka knjiga pristupa među najšire narodne slojeve. Radi toga je već dosta dugo nastala posebna vrst literature, pisana načinom i jezikom shvatljivim svima, napose seljaštvu. Ne sastoji se dakle seljačka književnost samo u tome, da se piše o narodnom životu i pitanjima, koja u nj zahvataju, već treba to dati i u obliku pristupačnom narodu.

Knjiga, koja se daje narodu u ruke, mora da bude svestrana, t. j. da ne obrađuje samo jedno pitanje, već da po mogućnosti zahvati što više toga. Ona mora da dade zaokruženi pogled na pitanja, koja narod zanimaju, jer u protivnom slučaju nema vrijednosti. Seljak nema toliko vremena, da se može posvetiti temeljitom proučavanju svakog pitanja, ali mu treba jedan opći pregled, da se može snaći u životu, koji ga iz dana u dan stavlja pred dileme, kod kojih se sve teže odluči. Radi toga je jedno od najmilijih narodnih štiva k a l e n d a r... Za slobodnog vremena narod prima najprije kalendar: da vidi, koliko nedjelja ima do Božića, kada će biti Uskrs, kad je pun mjesec i mijena, kada je i gdje koji sajam itd. Ako on usto nađe u kalendaru zgodne članke, pouke o zdravlju, o općoj kulturi i povijesti, njemu će ta knjiga biti još bliža i milija.

»DANICA« je kalendar Hrvatskog Književnog Društva sv. Jeronima, poznat i raširen među hrvatskim narodom već dvije trećine stoljeća kao knjiga, koja zalazi i u najsiromašnije kuće radi svoje niske cijene. Lijepo opremljena, štampana na dobrom papiru, sa jasnim reprodukcijama slika, »Danica« je knjiga, koja kao kalendar uživa dobar glas. Ovogodišnja »Danica« donosi k tome neobično lijep sadržaj, iz kojega ističemo pripovijetke Štefe Jurkićeve (»Gruda snijega«), Antuna Matasovića (»Čaša bašice«), Marka Soljačića (»Tražila lijepa muža«, pjesme Jeronima Korner (»Rastanak bl. Ozane od majke i zavičaja«), Jose Benca (»Sijač«), Nikole Kordića (»Dvije seljačke pjesme«) itd.

Među člancima ističe se prikaz dra Augustina Juretića »Uzroci svjetske gospodarske krize«, aktuelan u današnje vrijeme, koje se ne snalazi u svim pitanjima i sa strahom čeka možda još veće gospodarske nevolje. U članku se prikazuje predratna i ratna ovisnost Evrope o Americi, industrijalno i financijalno. Nagli porast evropske industrije, koja je uspješno konkurirala američkoj, porast evropskog velikog kapitalizma (Bata, Kreuger, Citroen, Coty i drugi) i njegov sve očitiji slom u posljednje vrijeme, golema dugovanja Evrope Americi, slom američkog prosperitija, koji je imao za posljedicu više manjih i ovu današnju golemu krizu. — Dr Stjepan Markulin u članku »Imali smo velikog muža i skoro smo ga zaboravili« piše o dru Kosti Vojnoviću, jednom od malo poznatih velikih naših ljudi. Dr Rudolf Horvat piše o Gradišćanskim Hrvatima (prigodom 400-godišnjice njihove seobe u Gradišće) osvjetljujući uzroke i povod toj seobi u zapadnu Madžarsku i njihov tamošnji život. U vezi s tim su i slike iz hrvatskog sela, koje se zove Hrvatski Grob, u Slovačkoj nedaleko Bratislave. — Dr Josip Rožman napisao je članak o 1900. godišnjici Kristove smrti (»Kada se Isus rodio i kad je umro?« — Lijep je članak Kasima Gujića, mladog Muslimana iz Hercegovine, o krunidbenom mjestu kralja Tomislava. Zatim su tu članci Dragutina Hrena (»Tragovi stvoritelja«), Pavla Matijevića (»Najljepša hrvatska crkva«), Ćire Truhelke (»Hrvatsko nazivlje mjeseci u turskim kalendarima«), Stjepana Gotvalda (»Sunce i naše zdravlje«), dra V. Mandekića (»Sudanska trava«), dra Stjepana Filipovića (»Natapajte zemlju!«) itd. Stjepan Kranjčević piše o uređenju knjižnice s obzirom na njenu prosvjetnu i socijalnu vrijednost. Ivan Sitarić daje savjete iz gospodarstva za razne prilike, a onda dolazi opet izbor savjeta za zdravlje kod najobičnijih bolesti, od kojih ljudi najčešće obole (prehlada, suhi kašalj, gripa, kronična želučana bolest, krvarenje iz nosa itd.). Dr Franjo Grundler piše o zagrebačkim crkvama i kapelama, kao i o crkvama, koje se grade i bit će u najskorije vrijeme gotove. Dr Milan Gruber piše članak »Kako će se tražiti pravo po novom sudskom građanskom postupku«.

Posebno mjesto u kalendaru zauzimaju slike. Uz članak dra Josipa Andrića »Na euharistijskom slavlju u Irskoj« ima uz sliku sv. Patrika, apostola Irske, još deset drugih slika iz glavnog irskog grada Dublina. Uz ostale članke objavljene su slike duvanjske spomen crkve kralja Tomislava, zagrebačke i đakovačke stolne crkve i mnoge druge. Od umjetničkih slika donesene su reprodukcije H. Siemiradzkoga »Isusa snimiše s križa«, kipara J. Kubičeka »Žrtva kralja Melkizedeka«, Slavka Tomerlina »Blažena Azana Kotorka«, Lj. Seitza »Opći potop« i »Davidovo pomazanje«, koje se nalaze u đakovačkoj katedrali. Donešene su i dvije uspjele amaterske fotografije »Prijelaz preko seoskog mosta« i »Starica pred kućom« od dvojice seljaka, koji se bave fotografiranjem.

Iz ovog kratkog pregleda vidi se uglavnom sadržaj ovogodišnje »Danice«. Raznolikošću, lijepom opremom, lakim stilom i dobrim jezikom ona se odlikuje od svih drugih kalendara za narod. Naslovna stranica po slici Vladimira Kirina izrađena je u razlivenoj crvenoj boji. u kojoj konture postaju blage i djeluju privlačivo. I u tom je »Danica« pred drugim kalendarima, te radi svega toga zaslužuje, da ima prvenstvo u svim našim kućama. I. K.

BROJ 41 OBITELJ GOD IV

U ZAGREBU 10 LISTOPADA 1932

GOST DARUJE DOMAĆICI CVIJEĆA

NAPISAO PAUL REBOUX

Ako je tko pozvan u čiju kuću na objed ili na večeru, gost će prije samog tog objeda ili večere poslati domaćici kitu cvijeća. Takva je sada moda. Tako želi gost pokazati, da zna, što se priliči. Ali neka mi bude dopušteno reći, da on to nipošto ne zna. Ta moda nije još tako stara. Nastala je ravno pred deset godina. Prije toga je bivalo, da je koji gospodin donosio gospođi ili gospođici cvijeća zato, što mu se to cvijeće tako svidjelo, te je njime htio pokazati svoju zahvalnost za koju ljubaznu riječ, za koji prijazni smiješak. Činio bi to prije svega o Novoj godini, što ga je ljubazna domaćica tijekom godine bila pogostila, ili početkom zime, jer je u ljetu bio gost u njenoj kući.

Dakle vrijednost toga dara u cvijeću bila je baš u tom, što je onaj, tko ga je darovao, nakon što je proteklo već neko vrijeme, otkad je bio gost u toj kući, znao pokazati, da se još uvijek rado sjeća toga gostoljublja.

Za novi običaj vrlo je značajno to, da izaziva dojam, kao da iza maske uljudnosti zija velika praznina bez ikakve ideje.

Živimo u doba, kada se svemu nastoji naći izražaj u brojevima, kada se u svemu traži račun i kada je sve vezano s nekom izmjenom ili trgovinom.

Ljudi ne će da krajem godine budu još opterećeni kakvim dugom zahvalnosti. Zato ga se nastoje riješiti odmah, na grub način, baš kao što se ček potpisuje, kao što se konobaru u kavani ostavlja na stolu napojnica. To je, kao da gospodin kaže domaćici:

CVIJEĆE NA PROSTRTU STOLU

»Vi ste me, gospođo, pozvali na objed?... Lijepo... Za uzvrat vam evo poklanjam ruža za šezdeset dinara... Dakle mi smo namireni...«

To eto znači ta pažnja.

Nije mi, vjerujte, namjera da kvarim posao prodavačima cvijeća. To su često pravi umjetnici. Ali to su i trgovci, koji trguju robom, koja se veoma lako kvari. Prolaznost njihove robe daje im pravo, da s njima imamo obzira i da prema njima pače osjećamo i neke simpatije.

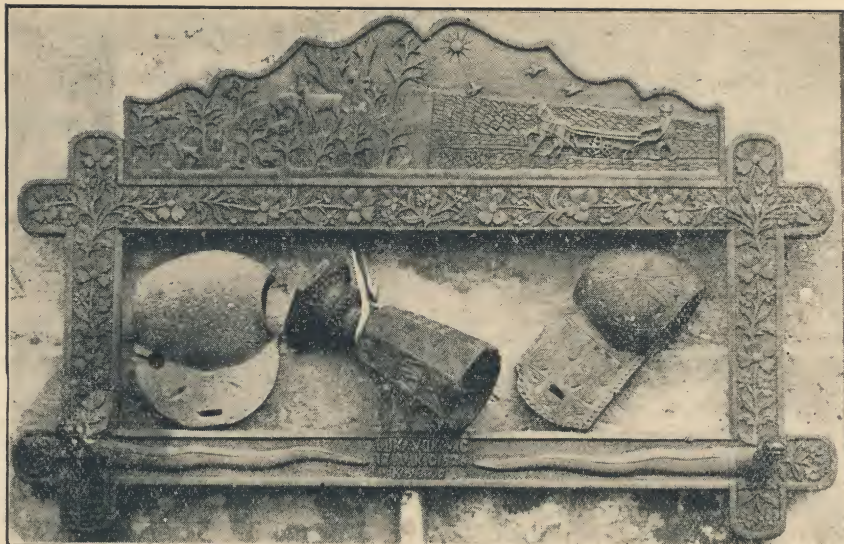
Sasvim mi je dakle razumljivo, da netko, tko dolazi u posjete u kuću svoga znanca ili prijatelja, ponese domaćici kuće, u koju dolazi kao gost, jednu ili više ruža, koje su mu se svojom bojom i ljepotom veoma svidjele. Vidiš li u izlogu cvijeće, koje bi skladno pristajalo u kakav salon, vrlo je zgodna misao, da ga poneseš u salon one kuće, kuda polaziš u pohode, te da tako omogućiš prolazno remek-djelo ukusa i sklada. Dva, tri tjedna ili dva, tri mjeseca nakon jednog objeda dati dokaz, da se u prijateljstvu i zahvalnosti sjećaš dobre, ljubazne, gostoljubive domaćice, pa joj poslati znak tog svog poštovanja, te nježnosti osjećaja danas, čini se, više nema. Danas jednostavno stupiš u trgovinu cvijeća, pokažeš prstom na kitu cvijeća, rekneš adresu, platiš i odeš s olakšanom savješću svojim putem dalje.

A ja tvrdim, da taj dokaz uljudnosti nije ništa drugo nego dokaz sebičnosti, ravnodušnosti, neprofinjenog osjećaja i promašena odgoja. Deset godina tog običaja je bilo dosta, da ga se može opet napustiti...

HRVATSKE MUŠKE SELJAČKE RUKOTVORINE

NAPISAO

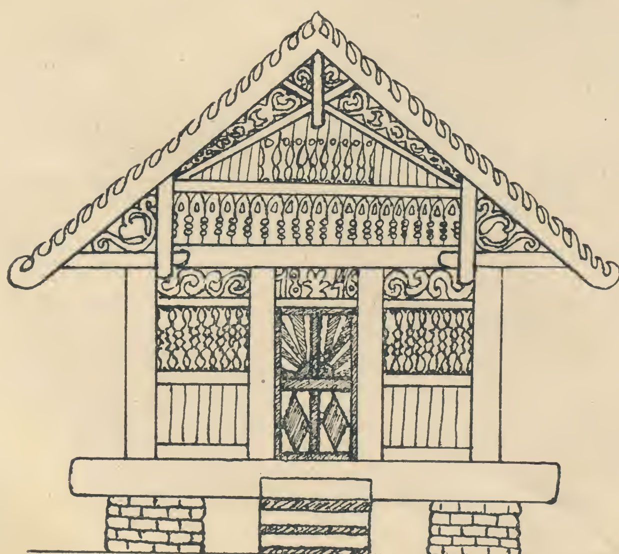
ANTUN MATASOVIĆ

OKVIR, KEPČIJA, ČAŠA

Kad je prije trideset, četrdeset godina došao stranac nedjeljom u koje slavonsko selo, kamo god je došao, kud god je pogledao, svagdje je naišao na nešto lijepo, na čemu bi mu zapelo oko i čemu bi se radi ljepote morao diviti. Nesamo da bi ga očarala prekrasna i bogata narodna nošnja, koju su izvezle i načinile marne ženske ruke, nego svaki predmet u kući i izvan nje, koji je seljak sam napravio, imao je oznake ljepote i ukusa.

Već s ulice vidio bi dvorišnu kapiju ukrašenu znakovima sunca i ukusno bojadisanu u nekoliko boja, a ne slupanu od dasaka, kakve su nažalost danas. U dvorištu mu je zastao pogled na drvenom hambaru, koji se činio, osobito ako je bio nov, kao da nije od izrezbarena drveta, nego od čipaka. Drveni stupovi i ograda na trijemu, ulazna vrata u kuću, sve je to bilo lijepo složeno, sastavljeno i izrezbareno, isto kao u samoj kući u zadružnoj sobi stol, stolice, klupe i kreveti. Pod gredom je bila polica od izrezanih daščica, složena poput košare, a po zidovima bile su slike i ogledalo u fino izrezbarenim okvirima.

HAMBAR

Čovjek se ne bi pravo ni snašao promatrajući te predmete, zatim stolnjak, ručni rad na jastucima i pokrivače na posteljama, kad bi ga domaćin ponudio rakijom iz šarene tikvice. Za njega je to bio sasvim nov i nepoznat predmet, pa bi pitao, je li od drveta ili od lima ili od zemlje. Gotovo ne bi vjerovao, da je to sasvim obična tikva šarana jednostavnim šaračem, koji je načinjen od neugledne škljoce: same te crne šare po tikvici su od ugljena orahove jezgre ili masne krpe, a smeđe od dušične kiseline.

Ako je za vrijeme razgovora htio zapaliti, domaćin bi se požurio, da ga ponudi duhanom iz svoje doze, koja je bila od drveta izrezbarena jednako kao i okviri za slike na zidu. Isto mu je tako bio izrađen i drveni cigarluk, k tome još na vrhu obaljan kositrom. Jednako je i domaćinova kutija za šibice bila izrađena poput svih ostalih spomenutih predmeta od izrezbarenog drveta.

Gost bi pregledao obje kutije i čudio bi se, kako je drvo učinjeno slično finom porcelanu. Namazano je naime lanenim uljem i to više puta, pa je postalo kao pokošteno. Ako bi htio otvoriti kutiju za šibice, iznenadio bi se, da je ne može otvoriti. Da ga još više iznenadi, donio bi domaćin tok za britvu, koji je isto jednako fino izrađen, ali drugačiji, nego na kutiji za žigice. Dugo bi vremena trebalo, dok bi ga domaćin naučio, kako se barata zasunima i drvenim dugmetima, da se jedno ili drugo otvori i opet zatvori.

Dakako da bi se taj stranac svemu čudio i zaželio upoznati umjetnika, koji je bio kadar načiniti tako lijepe predmete i tako ih vješto opremiti. Domaćin bi mu doveo svoga sina, koji je sada već oženjen, a kad bi gost pogledao njegove teške, izrađene seljačke ruke, ne bi gotovo vjerovao, da su one izradile tako divne i nježne stvarčice. Ali uistinu on ih je izradio, dok je kao momak čuvao stoku na paši ili vinograd u pudarini, da njima razveseli svoga oca.

Međutim to nije sve. Domaćin bi pokazao gostu svoj odgodnji (svečani) štap, koji je izrezbaren i ukrašen umecima crvenog šljivovog drveta, a politiran domaćom slaninom. Iza svega toga poveo bi sam umjetnik, domaćinov sin, gosta u svoj kućar (kiljer), gdje stanuje on sa svojom mladom ženom, da se pohvali, čime je nju darivao. Na ormaru su razni sitni predmeti

POSAVAČKA TIKVICA

od slame, trske ili od sjerkovih stabljika: stolčići, okviri za fotografije, križići i sl., a sa stropa visi kandela od ražene ili pšenične slame. Ona je sastavljena od slamnatih košarica i lanaca, a gostu bi se osobito svidjela. Kad bi pitao, čemu služi, doznao bi, da je samo za ukras.

Dok bi gost razmišljao, kako nema smisla utrošiti toliko vremena i truda u predmete od slame, koji su doduše lijepi, ali nijesu ni za kakvu upotrebu, izvadila bi žena svome mužu slamnati šešir s vrpcom od bojadisane kože s umetnutim ogledalcima, što je on sve sam sebi načinio, ili običan šešir s vrpcom od slame.

Mladi se muž sprema na pašu, da mu otac i mlađi brat mogu poći u crkvu na misu. Uzima zato šešir i torbu, u koju mu je žena već spremila jelo. On za sigurnost još pogleda, da li je u njoj nož, kojemu je drvene kore isto sam izradio.

Sa čivije, također izrezbarene, skine kožnu kandžiju s crvenom bičalicom. Gost pregleda i nju te doznade, da svaki pastir mora sam sebi splesti od kože bič, a ova je držalica bila izrezbarena i obaljana olovom. Doznade nadalje, da su svi drveni predmeti, koje je do sada vidio, od kljenova drveta, jer je tvrdo, međutim je ova bičalica od šljivovine, jer je ona lijepe crvene boje.

Kad je mladi muž htio izaći, opazi gost na torbi obješenu kepčiju, što on nije nikada vidio, pa mu je domaćinov sin morao rastumačiti, da je to pastirska čaša za vodu. Ona je napravljena od suhe jasenovine i to iz onoga dijela drveta, koji je na prelazu stabla na korijen, jer kepčija mora jednako podnositi vlagu kao i sunce, da ne popuca.

Kad je pastir s tamburicom u ruci pucajući bičem istjerao stoku, pohvali se njegova žena gostu drugim rukotvorinama svoga muža, koje je načinio samo za njezinu upotrebu. Od njih mu se najviše svidio vitlić za presukivanje pređe, vješto sastavljen od drvenih bakalja (uskih letvica iskalanih iz uparenih drvenih štapova), te svečana košarica dugoljastog oblika sa zaklopcem. Ispletena je od sitnih bakljica, a drveni joj je kostur isto izrezbaren kao i kepčija.

Prije nego li stranac ostavi kuću, ponudili bi ga jelom, od kojega bi mu najviše pali u oči kolači s izbočenim likovima ptica, riba, cvijeća i drugih ukrasnih predmeta. Rekli bi mu, da su to paprenjaci, a likovi su na njima utisnuti drvenom modlicom, koju je također izrezala i izdubla

PRIKRAJAČKA TIKVICA

ruka mladog čovjeka od lipova ili topolova drveta.

Videći tolike raznolike lijepe predmete taj je stranac morao zavoliti hrvatskog seljaka, koji je tako radišan, da nikada ne planduje bez posla, jer na paši, zatim ljetnih mjeseci za ružna vremena, kad se ne može raditi u polju, ili jeseni u pudarini izrađuje razne rukotvorine od drveta, kože ili slame. Nekoji od njih služe samo za

(Svršetak na str. 659.)

POD BIJELIM JEDROM

NAPISAO

JAKOV TOMASOVIĆ

ŽIVI SPOMENIK U SPLITSKOJ *Foto Ružić*

Piri lagani burinić i na mahove donosi s proplanaka miris zreloga grožđa.

More lagano nadraškano. Na okićenoj barčici vijori trobojka, a bijelo jedro smotano čeka čas, da se digne i zahvati punom širinom poljubac s brda. Barčica lagano pleše, dok naše društvence vrši zadnje pripreme i tovari potrebite zalihe za čitav jedan dan.

Na staroj kuli ispod Mirabele, koja je vremenom postala zubata, otkucava pet sati. Na Skalicama zvoni Zdrava Marija. Jedro se diže i lagana »Fanyta« zarezuje brazdu slanom podvornicom. Omiška obala naglo odmiče.

U programu imamo izlet do susjednog otoka Brača. Najbliža luka Postire, 6 morskih milja preko kanala. Čamac je pun: u njemu čitava obitelj sa pripadcima u živu i u naravi. Tri muškarca a pet ženskih. Na zapovjedničko smo mjesto smjestili moju bolju polovicu. Uprava izletom, izgleda, da je meni povjerena, u stvari je sve obratno: moja supruga sa zapovjedničkog mjesta znade samo da krikne, kad se barčica malo jače nagne, a ja kao pametniji šutim, kad ionako ne mogu doći do riječi. Novo doba, novi poredak, pa i ovdje zapravo zapovijedaju — mlađi.

Neka im bude! Kad prestane povjetarac, njihova je zapovijed, ali i vesla. A to je brzo uslijedilo. Uhvatili smo tek polovicu kanala. Najednom se jedro potrese, zaleprša i popusti, »flok« zamrsi kose ženskoj posadi na »provi«, ladica uspori brzinu. Burinić je stao: popilo ga sunce. Marije i Krešo pljunuše u dlane i pograbiše vesla.

Jaki mlaz svjetlosti naglo nas zapljusnu. Svi instinktivno okrenusmo poglede k istoku. Divan čas! Nad provalijom Dubaca iskočila sjajna sunčeva ploha, pozlatila vrhove brda, a srebrom i biserom obojila lagani talasić, što ga »Fanyta« oštrom provom suče. Rujan u letu dirnuo pitoma obrežja. Na zelenoj se odori pomaljaju mrlje, što se od crvene do žute prelijevaju u svim nijansama. Laste su već odselile, a i kupališni se gosti veoma prorijedili.

Dobre su mišice. Nategli se »štropovi«, škripe vesla češući o »škarmove«. Grudi se šire udišući svježi zrak ispunjen zdravim balzamom i ugodnim morskim mirisom. Divota!

Još je falilo par časaka do sedam, kad smo svečano okićeni i još svečanije raspoloženi uplovili u postirsku luku. Upravo je zvonilo k prvoj misi. Nikad bolje! Idemo da udovoljimo svojoj kršćanskoj dužnosti.

Postire je lijepo primorsko mjestance radinih i prometljivih otočana. Rodno mjesto pjesnika Nazora, sudeći po punoj crkvi već na prvoj misi, sačuvalo je i lijepe tradicije časnih pređa. Mladost skladna u svakom pogledu, a ozbiljne gospođe u otmjenoj jednostavnosti i nekoj mističnoj ozbiljnosti impozantno djeluju. Čovjek i nehotice među njima traži Nazorovu »Soror dolorosa«, koja je izazvala one tako skladne zvukove na ljubavnoj žici pjesničke mu lire.

Tako je, kako sam već napomenuo, naš izletni cilj bio Postire, nakon mise je putnički odbor — a u taj ulazimo svi — stao da vijeća o novom prijedlogu, naime, da se proslijedi do Splitske. Uz obalu je počeo da piri lagani povjetarac s istoka, pa možemo opeta na jedro. U petnaest časaka možemo do cilja. Netko je za prijedlog, a netko protiv. Pobijedila je — dakako — manjina, Krešo i Marije, protiv šestorice. A kako bi inače i bili savremeni? Danas u svijetu ne zapovijedaju ni razbor ni razlozi ni većina, već onaj, tko znade da se nametne.

Dakle valja slušati. Na brzu ruku potpisujemo nekoliko obligatnih razglednica prijateljima. Krešo puca na grupu iz svoje »Agfa« kamere. Pritežemo jedro i: zbogom, Postire!

Na moru je ručak. Apetit vukova, a zaliha, kod koje je »šjora Bepina« pokazala svu svoju snagu kuharske vještine, obilata.

Uz ugodni povjetarac »Fanyta« je veličanstveno ujedrila u splitskansku luku. Djeca nas s obale pozdravljaju misleći, da smo tko zna koji svjetski putnici. Zaokružujemo po zalivu, pa bacamo sidro i vežemo ladicu u hladu lijepe borove šumice.

Splitska je malen kutić pitomoga Brača. Seoce sa jedva 200 duša, ali pitomo i uredno, da mu je teško tražiti para. Idealno odmaralište, koje je svake godine posjećeno lijepim brojem stranaca. Poznato je još iz daleke prošlosti. Ovdje je stari, napola slavohlepni a napola zvrknuti Dioklecijan lomio kamenje za svoju palaču u Splitu. A i danas su ovdješnji kamenolomi na glasu, te uposluju veći dio domaćeg radništva.

Zapovjeđen je slobodan razlaz. Netko pošao da razgleda mjesto, netko da se prošeće lijepom šumicom, a većina, mlađi, u čas navukli kostime za kupanje pa u more. Mladost, život, cika, galama. Puna ih je uvala. Ispuniše je životom, ko da ih je barem pedeset. Ja sam se malo prošetao, pa onda izvukao sa čamca kojekakvih krpa i pokrivača, našao u šumici zgodno mjestance, prostro i ispružio se, da se nadišem morem i borovinom prokađenog zraka i da malo i zaspem. Ta jutros sam ustao u četiri!

Vjetrić tek primjetljivo pirucka, toliko da pokreće mirisom šume. Zadnji cvrčak još se tvrdoglavo bori, ne da se i cvrči, cvrči. Vjeđe mi se neopazice sklapaju, tonem u slatko snatrenje. Uto me prene galama i zov s barke:

— Brže, brže!

Protarem oči i ogledam se.

— Dolazi! Da se slikamo! — viču mi svi ko u jedan glas.

— Kakvo slikanje baš sada! Pustite me u miru!

— Baš sada, baš sada! — viče Krešo i vrti aparatom.

A gledam ja njega, a gledam i ostale. Marije izvlači sidro, djevojke spremaju na brod robu. I svi se nekako sumnjivo smiju i na mene viču. Sumnjivo mi je to njihovo navaljivanje. Vidim, hoće da mi podvale, pa vičem:

— Ne ćete me ovaj put nasamariti!

Ali svejedno treba se sili pokoriti. Stariji mlađemu. A ovaj put sam bio, valja reći istinu, u manjini. Na mojoj strani — jedini ja. Lijeno se dižem, kupim krpe, pa u ladicu. Ja na brod, a »cima« popusti. Opet plovimo. Kuda?

— U Supetar! — glasila je zapovijed moje žene.

Tko smije prosvjedovati?

Primiče se podne. Sunce upeklo. Jedro ne sluša. Ovaj put se naslađujem naporom Kreše i Marija, koji se latiše vesala. Neka! Bolje im bilo ostati u hladu!

No tri četvrta sata veslanja nije bilo ni tako očajno. U Supetru se odmah namjerismo na staroga znanca, poglavicu suda u mjestu. U njegovu društvu razgledasmo zaista lijepo supetarsko groblje i impozantni Petrinovićev mauzolej, djelo domaćeg uvaženog umjetnika Rosandića. Ovo krasno djelo, podignuto troškom od nekoliko milijuna dinara, atrakcija je nesamo za Supetar, već i za čitavu našu rivijeru.

Krešina je »Agfa« i ovdje škljocnula. (Ali kod razvijanja filma pokazalo se na veliku našu žalost, da snimka ne valja. Zaboravio pomaknuti film, pa ova snimka zajašila preko pređašnje — i obje propale).

Supetar nam je svima bio otprije dobro poznat, pa smo malo šta u njemu imali vidjeti. U jedan sat iza podneva opet je »Fanyta« rezala mirnu površinu u pravcu Splitske. Vesla su u akciji, iako je već ura, da zapiri maestral u krmu. Ali maestrala, ko za inat, još nema. Svaki se čas obziremo unatrag, k zapadu, ne bismo li ga zapazili. »Marije je (poručnik trgovačke mornarice) prvi uočio iza nas tamnu crtu na plavoj pučini.

— Jedro gore! — glasila je zapovijed. Dok je ona izvršena i prvi je ćurlik poljubio bijelo platno. Pjena s prove kaže, da plovimo prilično brzo. Odlažu se vesla, a svi se jednodušno hvatamo zdjele, pletenke i čaša. Obilat objed zaslađen šalom i pjesmom plaća je za trud i žegu.

I opet pristanak u splitskanskoj drazi. I kupanje i šetnja i vika i pjevanje i »bordižavanje« i — spavanje. Pred večer zakuska i odlazak. Svečan odlazak. Kad je sve bilo na lađi, sidro dignuto, jedro napeto, održao sam družini ovaj junački govor:

— Dame i gospodo! Svršilo je pravo jačega i zakon manjine. Pravda i red pobjeđuju. Dolje papuča i papučica! Dolje zapovijed »mularije«! Sada zapovijedam ja. U to ime: ravno u Omiš!

(Svršetak na str. 659.)

SKUPINA, U KOJU JE KREŠO PUCAO

Foto Ružić

PROLJEĆE

ROMAN JEDNE OBITELJI
Norveški napisala Sigrid Undset
Prevodi Kruno Krstić (NASTAVAK.)

Duboko je osjećala, kakva će bol biti i samo kidanje toga okvira njihova zajedničkog života. Sjetila se riječi Mary Lied,... ni ona nije imala hrabrosti da ostavi svoj dom, da stanuje u jednoj jedinoj sobi, da svaki dan ide u ured... samo zato, jer Torkilda više ne ljubi. Ponižena i žalosna priznavala je sama sebi, da je Mary imala pravo.

Bila je subota i Torkild je već u tri sata svršio posao u tvornici. Kad je došao, stajala je ona u blagovaonici na prozoru. Kad ju je pozdravio, ona se okrenula i zaželjela mu dobar dan, ali se nije usudila da ga pri pozdravu pogleda. Kad su sjeli za sto i ona nalijevala juhu u tanjure, opazila je, da joj se ruka trese.

Torkild se dakako činio, kao da to ne vidi. Bio je užasno blijed, a oči su mu okružili tamni kolobari.

»Dobio sam danas list od Dorise,« progovori on tiho odjednom. »Možeš ga sama pročitati.« On potraži list i pruži ga Rozi.

»S njemačkom markom?«

»Da, kako vidiš, došlo je iz Hamburga.«

List je bio napisan na hotelskom papiru i glasio je ovako:

»Dragi Torkilde,

samo par riječi, da vam javim, da sam promijenila svoju odluku. Moje su se zaruke s Jensom razvrgle i ja sam na putu u Pariz. Dobila sam naime sjajnu ponudu od madame Lappalainen, da pripravljam učenike, koji će kod nje pjevati, a ti ćeš razumjeti, da takva što čovjek ne pušta iz ruku. Ali ja sam morala odmah da otputujem. Nikad više ne bih imala prilike da se proguram u svijet, bar ne pod takvim okolnostima. Tako sam umorna od putovanja, da večeras ne mogu više da pišem. Čim sretno prispijem u Pariz, napisat ću ti jedan pristojan list i poslati ti svoju adresu.

Mnogo pozdrava Rozi i tebi

Tvoja vjerna Doris.

P. S. Mme L. dala mi je preporučene listove za razne obitelji, tako da se ne trebaš zbog mene uzrujavati. Preko njih ću se upoznati s amizantnim ljudima, ući u umjetničke krugove itd. Kako se veselim! T. D.

P. S. Uostalom sve to tebi dugujem, i ja sam ti vrlo zahvalna. Da nisi bio tako dobar i dao mi novaca, ne bih bila mogla da otputujem. Još jednom ti od srca hvala. T. D.«

Roza mu pruži pismo natrag. Zatim reče:

»Znam, da je madame Lappaleinen upoznala prošle godine u Kjöbenhavnu. Vrlo je mnogo o tome pričala.«

Kad on nije odgovorio, nastavi ona:

»Možda je najbolje, što su se zaruke razvrgle. Meni se činilo, da ona ne osjeća bogzna što za nj.«

»To je sasvim jasno, kad ga je ostavila zbog jednog putovanja u Pariz. I stoga...« On ušuti, a oči im se sretoše. Roza je gledala u stranu, kad je rekla:

»Imaš li ti kakvih znanaca u Parizu, kojima bi mogao pisati, da se malo zauzmu za Doris?«

»Nemam.« Malo zatim nastavi: »Mogli bismo se dakako obratiti na konzulat i zamoliti, da ustanovi, kod kakvih ljudi stanuje... ili da joj pribavi kakvo zgodno namještenje. Ali ću pričekati, dok nešto pobliže o njoj čujem.«

»Znaš li, što bih ti predložila?« reče odjednom Roza. »Ti ove godine ljeti nisi imao praznika, pa bi mogao o Božiću da zatražiš dopust i da sam otputuješ u Pariz.«

»Prvo: ne ću moći da se oslobodim...,« Torkild potrese glavom. »Imamo sada vrlo mnogo posla. Osim toga sam češće odlazio radi očeve smrti. A drugo: nemam novaca. Kad je Doris otputovala, dao sam joj šest stotina kruna... za opremu. Inače bih bio tebi predložio da otputuješ tamo.«

»Ja mislim, da bi ti vrlo dobro bilo, da jednom nekamo odeš. I tebe samoga radi,« reče Roza tiho.

Ustali su i prešli u salon, gdje je djevojka spremila kavu.

Opet je došlo popodne te su kao obično sjedjeli u salonu. Torkild nije uzeo knjige, a ni Roza nije ponijela sa sobom ručni rad.

Pili su kavu i pušili, ali nisu razgovarali. Onda je Roza, kao svaki dan, odnijela poslužavnik sa suđem. Kad se povratila, stajao je Torkild na prozoru.

Ona pristupi k njemu, položi lice na njegovo rame i zaplače.

On je ogrli rukom oko pasa. Kad je prestala jecati, reče on tiho i odlučno:

»Rozo, ti moraš da odlučiš za nas oboje.«

»Ja ne mogu...,« zajeca ona ponovno.

»Kako je dosada bilo, ne može da ide dalje,« reče on istim glasom kao prije. »Što smo noćas govorili i što se među nama desilo, ne možemo ni ja ni ti da zaboravimo.«

»Ne znam...«

»Ja ne mogu, Rozo.«

»Onda moraš ti da odlučiš,« reče ona tiho u očaju. »Ja mislim, da to ima veće značenje za tebe nego za mene.«

»Svakako.« On je nježno ogrli i odvede do stoca. Zatim sjedne njoj sučelice.

»Hoćeš li da znaš, zašto? Zašto je sve, otkad smo se uzeli, uvijek mnogo više značilo za mene, nego za tebe?«

»Znam. Jer si ti osjetljiviji nego ja,« prekinu ga ona.

»Ne, nije samo to razlog, Rozo. Ili bolje: ja sam, kako ti kažeš, uvijek bio osjetljiviji, jer sam znao, da je sva odgovornost samo na meni. Meni je zapravo još prije nego smo se vjenčali bilo jasno, na kako labavim temeljima je kuća građena... Znaš... kad si se ti sa mnom zaručila, ja sam stvarno već tada uvidio, da se nisu

tvoji osjećaji prema meni odjednom promijenili. Ne ... ti si samo željela, da to bude. Ti si bila jako nezadovoljna sa svojim tadanjim životom i strašno si čeznula za nekom promjenom, o kojoj si konačno umislila, da se doista zbila ...«

»Zar onda, kada sam ti rekla, da te ljubim ... kad sam i sama u to vjerovala ... zar ti onda nisi vjerovao? Zar si znao, da ja sama sebe varam?«

»O, ta znaš, ja onda to nisam tako jasno razabirao kao sada. Bio je to samo instinkt ... ja sreću nisam smatrao nečim prirodnim, gledao sam u svemu tomu samo zgodnu priliku ... jedinu, koja mi se pružila i koja će mi se ikad pružiti ... naime, da te dobijem. Ja sam te neizrecivo ljubio, to znaš. I mislio sam, da će, kad se uzmemo, biti drugačije ... Da sam mogao onda vjerovati, da me ti ljubiš, možda bi se sve okrenulo drugačije. Jer da ja nisam uvijek i bez prestanka osjećao u svojoj duši neku laganu sumnju ... ili neki strah ... ne bih nikada postao tako osjetljiv, kao što ti veliš. Istina je ono, što si noćas rekla ... ja sam uvijek podlijegao bolesnom nagonu da raskapam zemlju i gledam, da li je biljka pustila korijenje ... premda sam znao, da tu nikada ne može ništa da raste i uspijeva ... Sve one puste godine, kad sam te uzalud ljubio, nisu, znaj, prošle ne ostavivši na meni traga. Meni je zapravo uvijek manjkalo samopouzdanja, kadgod mi ga je trebalo.«

»Ali, Torkilde,« reče tiho Roza, »ti zaboravljaš ono vrijeme ... kad se činilo, da među nama vlada potpuni sklad ... bar sam ja osjećala, da si ti potpuno sretan. Tada sam i ja o sebi držala, da sam sretna i ... mislila, da te ljubim. Zar si to zaboravio?«

»O ne, nipošto. Da, bio sam katkada sretan. Ali nikada tako, da bih sam bio uvjeren, da te potpuno imam ... razumiješ li? Reakcija je uvijek dolazila — prije ili poslije. Ja sam osjećao, kako mi opet izmičeš.«

»Znam,« reče ona tiho. »To sam i ja mislila, kad sam rekla, da hoću da postanem drugačija. Ne znam ... čini mi se, da je to s moje strane bila nekakva duševna ljenost ... možda nemarnost. Kad mi već ti nisi život činio veselim i sretnim ... tada ja nisam ništa poduzimala, da sačuvam ono, što smo imali. To mislim, kad kažem, da ću sada uložiti sve svoje sile, da ti budeš sa mnom sretan ...«

»Ja te shvaćam. Ali ti to ne bi mogla, Rozo.« Ona je primijetila, da on o tome govori kao o mogućnosti, koja se nikada ne će pokušati da ostvari, i to ju je ubolo u srce.

»Moguće je upravljati s nečim, što čovjek ima, moguće je htjeti raditi s nečim, što postoji. Ali iz ničesa ne možeš ti ništa da u sebi stvoriš. Jedino, što za mene na ovom svijetu ima neko značenje, jest tvoja ljubav ... a nju nisam mogao da dobijem.«

»Ljubiš li me još?« upita Roza tiho.

Torkild se bolno nasmiješi:

»Kako možeš da to pitaš!«

»Dakle te ni to ne veseli,« reče ona lagano, »da ja hoću da ostanem uza te? Ti ćeš sebe i mene mučiti sumnjama i pitanjima ... izrečenim i neizrečenim. Ti dakle nemaš nikakve vjere u našu budućnost?«

»Ja ne vjerujem sam u sebe. Kako sam ti rekao, Rozo, ti moraš da odlučiš. Ja se ne usuđujem da preuzmem na sebe odgovornost, da mi ovako nastavimo ... Katkada mi se čini, da sam malo abnormalan,« reče on tiho. »Čini se, da smo svi mi u porodici malo duševno bolesni.«

Sjedjeli su nijemo neko vrijeme. Tada on opet progovori:

»Katkada mislim na sve one sitnice, koje te vežu uz naš dom ... sitnice, o kojima ja mislim, da ih voliš ... vrt, gospodarstvo i mnogošta drugo. Ja sam znao, da ti je sve to srcu priraslo i da te veseli. Ali kad sam vidio, da si se ti sva tome predala, zaboljelo me je ... pokatkad. Činilo mi se, kao da ti time hoćeš da ispuniš neku beskrajnu prazninu. Rado sam gledao, kako dom i sve oko tebe uspijeva, ali sam osjećao, da nas dvoje nismo srasli u jedno. I kad sam zatim ...«

»Jesi li to isto osjećao, kad sam ja očekivala dijete?« prošapta Roza.

»Ne,« odgovori on isto tako tiho.

Dugo su šutke sjedjeli. Tada Roza odjednom reče:

»Ja ću, Torkilde, na neko vrijeme otputovati. Idem k Briti ... ona me je vrlo često pozivala k sebi. Vratit ću se k tebi, kad me pozoveš. Misli na to. Sjećaj se, da te ja ljubim, kako već moja narav može da ljubi. I da sam sada zrelija, nego na početku braka. Ja možda sada znam, što je u tvojoj, a što u mojoj naravi pogibeljno. I ako me ti pozoveš, vratit ću se s dobrom voljom, da najbolje iskoristim zadnju priliku, kao što ti veliš.«

Ustali su; on je dohvatio njene ruke i poljubio ih. Ona je primila njegovu glavu i poljubila ga u lice, koje se od tuge i umora činilo kao uvelo. I pod njenim poljupcima lice je ostalo kao mrtvo. Zatim je otišla.

Torkild je lutao po sobama. Mozak mu je bio prazan, a srce slomljeno.

(Nastavit će se.)

KARDINAL HLOND (×) I BISKUP DR CAREVIĆ (××) s dvojicom poljskih biskupa na palubi parobroda prigodom povratka iz Dublina. Kardinal Hlond bi imao postati prefekt kongregacije za širenje vjere u Rimu *Foto „Obitelj"*

SVJETSKI PRVACI BICIKLISTIČKOGA ŠPORTA

S lijeva na desno: Francuzi Michard i Paillard te Nijemac Engel koji su stekli prvenstvo na utakmicama u Rimu

KARDINAL VAN ROSSUM, bivši prefekt kongregacije za širenje vjere u Rimu, koji je prije dva mjeseca umro

NOVI PREDSJEDNIK MEKSIČKE REPUBLIKE

Rodriguez polaže nakon svog izbora pred meksičkim parlamentom zakletvu na ustav

POKUŠAO
L
Njemački plivač H
Kanal između Er

L
SA SVEČANOSTI N
NOŠNJA U OKO
Narodne nošr

D
UČESNICI SV Č
NARODNIH Š
Na tim svečanostima sastali
nošnjama iz 400 sel

Desno:

KAKO SE PRERAĐUJE OVČJA VUNA

Na poljodjelskoj izložbi u Leipzigu pokazuje jedan ovčar, kako najzgodnije prerađuje ovčju vunu

Dolje:

NJEMAČKI UČENJAK NARODNOGA GOSPODARSTVA WERNER SOMBART,

profesor sveučilišta u Berlinu, pozvan je od vlade južnoameričke države Čile, da sa tri druga učenjaka izradi gospodarski program za tu državu

U dugim jesenjim večerima svaki čitatelj „Obitelji" treba da pročita i sva redovna i izvanredna izdanja Hrvatskoga Književnoga Društva sv. Jeronima, koja su izdana za god. 1933. Cijena je redovnim i izvanrednim izdanjima ukupno 40 dinara za sve jeronimske članove.

SELO, U KOJEM SE NE ČITA, NE MOŽE NIKAKO NAPREDOVATI!

Sad je vrijeme, da se po svim selima u što većem broju rašire nove jeronimske knjige, to najbolje štivo za hrvatski narod

DEVET KNJIGA ZA 40 DINARA DEVET IZVORA RADOSTI I ZNANJA!

REPLIVATI KANAL MANCHE

tz Fischer pokušao je preplivati leske i Francuske, ali je 2 km ije cilja sustao

evo:

EMAČKIH NARODNIH ICI GDANSKOGA

iz pruske Šleske

sno:

NOSTI NJEMAČKIH NJA IZ BAVARSKE

se seljaci i seljanke u narodnim sviju njemačkih krajeva

rvatski kalendar

GODINU 1933.

dinara. Bogat je raznolikim štivom atskoga Književnoga Društva sv. Kralja Tomislava broj 21.

NA ZELENOM OTOKU

PUTOPIS IZ IRSKE

Piše Dr Josip Andrić

(Nastavak)

NA ERINU.

Noću smo se prevezli preko Kanala La Manche, kad smo iz Francuske prelazili u Englesku, a isto tako noću preko Irskoga mora, kad smo iz Engleske prelazili u Irsku. Za četiri i po sata željezničke vožnje prevalili smo preko 400 km od Londona do Holyheada, irskom glavnom gradu najbliže engleske luke, odakle su nas do obale Irske dijelila još 122 km vožnje na parobrodu.

Shrvan, umoran od triju napornih londonskih dana stisnuo sam se u kut željezničkoga kupeja nasuprot dvjema mladim, stasitim, turistički odjevenim Engleskinjama, koje su vrlo živahno razgovarale ne obazirući se na nas ostale putnike. Njihova susjeda, koja se šćućurila u

DUN LAOGHAIRE (KINGSTOWN)

protivnom kutu, očajno je pogledavala čas u njih, čas u nas, koji smo se na suprotnoj sjedalici borili s umornim trepavicama, što su se, čim smo sjeli, same sklapale. Do mene je sjedio neki francuski svećenik, koji je isto tako kao i ja putovao u Dublin. On je, čini se, bio manje umoran, te nije pokazivao, da ga čavrljanje onih mladih dviju engleskih turistkinja i najmanje smeta, nego je i sam uhvatio rado prvu zgodu, da s nama, s kojima je imao isti cilj putovanja, zapodjene razgovor, kao da je htio da nam olakša borbu protiv sna. A u tom razgovoru poveo nas je u najdavniju prošlost zemlje, kojoj smo se približavali.

»Ovo je moj treći put u Irsku,« govorio je kao u nekom zanosu. Ni u jednu zemlju ne putujem tako rado kao u ovu, koja svojom prošlošću od najdavnijih davnina pa sve do danas budi toliko simpatija u duši svakoga, tko je upozna. Znate li, da Irci svoju prošlost vežu čak s Mojsijem?«

To nam je bila posve nepoznata stvar te smo radoznalo gledali u nasmiješeno lice Francuza, koji je nastavio:

»Jest, irska legenda veli, da je neki scitski princ, po imenu Gadelas, u Mojsijino doba živio ni obalama Crvenoga mora. Jednom zgodom ugrizla ga je zmija, te ga je ozdravio Mojsija svojim svetim štapićem. Tom mu je zgodom Mojsija prorekao, da će njegovi potomci vladati zemljom, u kojoj ne će biti zmija. I zbilja se jedan od Gadelasovih potomaka uputio da traži tu njegovu rodu obećanu zemlju. Ploveći i lutajući dugo i dugo morem iskrcao se u Irskoj. Tada je u Irskoj stanovao miroljubivi narod, koji se sam nazivao Firbolgi, a njegovi su ga osvajači zvali De Danann. Taj se narod bavio samo obrađivanjem zemlje, te je došljacima s Crvenoga mora bilo vrlo lako, da mu se nametnu za gospodare. Gadelasov potomak, koji je tako zavladao u Irskoj, zvao se Milesius, ali starosjedioci ga nazvaše po njegovu ocu Gadels ili Gaels, a to je ime sačuvano do danas za irski jezik i narod. Jedan od Milesijevih sinova zvao se Ir, po kojemu je Irska prozvana sadašnjim svojim imenom. A žena Milesijeva bila je Scota, po kojoj je opet Škotska dobila svoje ime, jer su sinovi njeni i onamo proširili svoju vlast. I onaj kamen od Scone, koji ste sigurno vidjeli u londonskoj Westminsterskoj Opatiji, na kojem se krune engleski kraljevi i za koji se veli, da je patrijarka Jakov snivao na njem san o ljestvama, što vode u nebo, prema irskoj je legendi najprije bio donešen u Irsku, te je bio na gradu Tari, gdje su Milesijevi nasljednici udarili svoje sjedište, a odatle da su ga irski osvajači prenijeli u Škotsku, dok za Jakova I. nije prenesen u Westminstersku Opatiju...«

One dvije engleske turistkinje umuknuše, kao da i one žele slijediti Francuzovo pričanje. Već se približavao jedanaesti sat noći, danje svijetlo još nije bilo posve zamrlo, a vlak nas je brzinom od 90 km na sat bio odnio već daleko od Londona prema zapadu.

»Vrlo su zanimljive te i druge irske legende,« govorio je francuski svećenik dalje. »Obrađene su i u irskoj narodnoj pjesmi. I Irci imadu staru junačku epiku kao i vi Hrvati. A značajno je, da je glavni predmet, koji ta stara irska epika obrađuje, otmica jednoga bika, pa i inače goveda često dolaze u tim pjesmama. To je znak, kakvu je važnost od najdavnijih davnina imalo stočarstvo u životu Iraca. U proljeće se slavila posebna svetkovina kravâ. I pjesmama, što bi ih ispjevali pjesnici, kojih je bilo na svim plemićkim dvorovima te su imali službu, da opjevaju djela predâ svojih gospodara, mjerila se vrijednost pomoću krava: pjesma od pjesnika prvoga stepena vrijedila je tri krave, a pjesma od pjesnika trećega reda samo pol krave. Ti službenici pjesnici, bardi, bili su u staro irsko doba poseban stalež te su imali i vrlo jak utjecaj, koji je znao tako narasti, da su ih se i sami kraljevi bojali. Tako je u 7. stoljeću jedan kralj dao u svome kraljevstvu poubijati sve pjesnike, a nije poštedio ni njihove žene i djecu, samo da im utamani rod. Nije mu ipak uspjelo da ih

posve iskorijeni, ali otada im je moć bila veoma umanjena . . .«

Na vratima se kupeja pojavi naš suputnik s Brača. Donio mi je novine, koje sam mu, kad smo krenuli iz Londona, bio posudio.

»Svi naši već spavaju, a sad ću i ja,« reče pružajući mi novine te zaželivši laku noć ode.

Dok sam spremao novine u svoj kovčeg, da ih ne bih kod prekrcavanja zaboravio, moj je suputnik stavljao na Francuza neka pitanja o Irskoj, a na jedno od tih odgovori Francuz:

»Granica između legende i povijesti Irske? Držim, da tu granicu čini zapravo dolazak sv. Patrika u Irsku god. 432. Po tom svom apostolu ulazi Irska naglo u red kulturnih zemalja Evrope. I dok malo zatim Irska počinje slati kršćanske vjerovjesnike na razne strane Evrope, dolaze evropski osvajači, da zavladaju Irskom. Već. g. 438. eto Danaca, kojih vlast u Irskoj traje gotovo punih šest stoljeća. Podrug stoljeća nakon Danaca počinje vlast Anglosasa u Irskoj te traje sedam i pô stoljeća sve do nedavnih naših dana. A znate, što je meni posebno značajno i u legendarnoj i u historijskoj prošlosti Irske? To, da pojedine epohe uvijek počinju dolaskom kakvoga plovca po moru. S Crvenoga je mora doplovio legendarni Milesius i dao ime irskom narodu i jeziku, a po svome sinu i Irskoj. Drugi je veliki došljak bio sv. Patrik, koji je svojom pojavom Irskoj dao kršćansku stabilnost, taj najjači stup irskog opstanka i snage. Među epohalne irske plovce ubraja se i sv. Brendan, koji je u doba danskoga gospodstva tražio obećanu zemlju ploveći sedam godina na zapad od Irske i kojemu Irci pripisuju, da je gotovo tisuću godina prije Kolumba otkrio Ameriku: u najteže doba prošloga stoljeća tražili su Irci, gonjeni iz vlastite domovine, put u bolju, obećanu zemlju tragom sv. Brendana. A iz te obećane zemlje iskrcao se g. 1916. opet jedan plovac, sir Roger Casement, doplovivši na njemačkoj podmornici i otvorivši epohu najnovije irske borbe za slobodu, borbe, koju je on, uhvaćen brzo od Engleza i strijeljan u Londonu, prvi platio glavom . . .«

(Nastavit će se.)

Hrvatske muške seljačke rukotvorine

(Svršetak sa str. 651.)

ukras, nekoji samo za svečanije zgode, a nekoji i za svagdanju uporabu. Ali svaki od tih predmeta načinio je momak ili mladi muž, ili da njime razveseli koga od svoje svojte, ili zato, što hoće da imade lijepe stvari, kojima se sam služi. Dakle ljubav za svoje najbliže i smisao za ljepotu stvorili su sve te krasne rukotvorine.

Radi toga morao je stranac nesamo zavoliti hrvatskog seljaka, nego također osjetiti prema njemu i duboko poštovanje, jer samo plemenite i čestite duše vole, što je lijepo.

Tako je bilo prije trideset ili četrdeset godina. Danas se takve rukotvorine sve manje prave, a ukoliko ih se tu i tamo nađe, nitko ih od domaćeg svijeta nažalost pravo više ne cijeni, niti do njih puno drži. Međutim po tim lijepim seljačkim rukotvorinama mi smo se Hrvati razlikovali od drugih prosvijetljenih naroda. One su očito govorile, da smo mi narod posebne kulture, jer imademo mnogo toga lijepa i vrijedna, što drugi narodi nemaju.

One trebaju da budu i danas naš ponos i dika, pa gdje ih nestaje, trebaju se ponovno prema dobrim starijim uzorcima opet početi praviti. Istina, danas nemaju mladi ljudi toliko slobodna vremena kao nekada, kada je svaka iole imućnija kuća imala čitavo stado svinja i goveda, pa je za to morala imati svog pastira iz kuće, ali vremena bi se ipak našlo, samo treba imati dobre volje i razumijevanja. Međutim danas se takve rukotvorine sve više traže u stranom svijetu, pa kad bi ih bilo za prodaju, mogli bi za njih bogodani seoski umjetnici zaraditi i lijep novac.

POD BIJELIM JEDROM

(Svršetak sa str. 653.)

Ovaj put je moja zapovijed bila zakon.

Iz dražice smo izašli »bordižajući«, a kad smo otvorili kanal i nagodili jedro, lađica je zarezala jače, nego da je motor tjera. Kormilom je ravnala Karmen, Nada se prepirala s Krešom; Francika, slovensko dekle, pjevala nam neke slovenske pjesmice, koje su u Sloveniji jamačno već davno zaboravili. Mala je Sonja slatko zaspala.

Jutros smo na pučini dočekali izlaz sunca, a sada mu se evo opet skoro sa istog mjesta divimo pri zalazu. Veličanstven prizor!

Ovaj čas istinskog užitka sili me na jednu refleksiju. Pitam se: zašto mi sinovi jedne pomorske države, posebice mi primorci slabo marimo za šport na moru, za šport, koji je najestetičniji, najugodniji, najzdraviji i najnacionalniji od svih športova? Danas je nedjelja, divan Božji dan; lagani vjetrić u svim svojim dnevnim nijansama. U svakoj luci, koje smo se dotakli, njiše se po desetak bijelih labudova: laganih barčica i jedrilica. A mi za čitavoga dana ne sretosmo na moru ni jedne. Baš ni jedne. Ali zato se danas u Splitu igra nogometna utakmica, taj tuđi surovi šport. I na Hajdukovom igralištu će se danas sleći nekoliko hiljada gledalaca iz našeg primorja. Zakaparene su za prijevoz posebne lađe i posebni autobusi. Iz samog Zagreba stiže na ovu utakmicu 500 gledalaca, da vide pamet noge i elastičnost jareće kože . . .

Sumrak dobrano zahvatio. Napalila se električna svijetla duž primorskih Poljica. Omiš planuo plamenom. Na domaku smo gorostasima Dinare i Babljače. Već nazrijevamo u mraku ždrijelo tihe brdine. Maestral je popustio, hvatamo se ponovno vesala. Zvuci orkestra sa terase hotela Bellevue kližu se snenom pučinom i miješaju se sa pjesmom, što se sve jača i oduševljenija razliježe sa okićene »Fanyte«, koja poput pobjedničke galije starih omiških gusara hitro ulijeće u omišku luku.

Osma otkucava. Zdravo, dragi grade!

K A Z A L I Š T E

OVOGODIŠNJE NOVOSTI.

Između repriza, koje je zagrebačko kazalište iznijelo početkom ovogodišnje kazališne sezone, nalazimo i nekoliko noviteta, koje je vrijedno da se registrira.

»Teuta«. Na spomen stote godišnjice ilirskog preporoda zagrebačko će kazalište ove godine iznijeti nekoliko klasičnih i modernih djela, koja su u vezi s tim vrlo važnim našim pokretom. Prvo djelo, koje u tom nizu izlazi na repertoar, jest »Teuta«, najpoznatije djelo jednog od osnivača hrvatskog kazališta Dimitrija Demetra, koji je preminuo pred ravnih 60 godina. Dimitrije Demeter, rodio se u Zagrebu 21. srpnja 1811. kao potomak stare grčke porodice, koja se doselila u naše krajeve u 18. vijeku. Počeo je pisati svoja djela na novogrčkom jeziku, ali ga je ilirski pokret ubrzo pretvorio u vatrenog hrvatskog nacionalistu i zaslužnog kulturnog radnika. Napisao je epsku pjesmu »Grobničko polje« i drame »Ljubav i dužnost«, »Krvnu osvetu« i »Teutu«, koja je štampana u Beču g. 1844. Priču o Teuti, uzeo je iz povijesti starih Ilira, koji su nekad stanovali na Balkanskom poluotoku i koji su po mišljenju naših narodnih preporoditelja onoga doba bili praoci južnih Slavena. Radnja se događa u III. vijeku prije Krista na južnom dijelu našeg Jadrana, gdje je ilirsko pleme Ardijevaca imalo jaku državu, kojom je upravljala kraljica Teuta. — Demetrova »Teuta« prikazana je prvi put tek g. 1864. Zadnji put je prikazana u Zagrebu pred punih 20 godina (god. 1912.), pa je pohvalno za upravu kazališta, da tu klasičnu našu tragediju i opet oživljava.

»Zec« je najnovije djelo našeg mladog književnika Miroslava Feldmana. God. 1927. prikazana je u Zagrebu njegova drama »Vožnja«, a izdao je pored toga i dvije zbirke pjesama »Iza sunca« i »Arhipelag snova«. — Dramsko djelo »Zec« napisao je na temelju svog iskustva iz svjetskog rata. Radnja se odvija od lipnja do listopada g. 1918. na talijanskoj fronti i prikazuje nam u nizu brojnih poratnih djela o svjetskom ratu jedan zgodan detalj sa 6. bitnice 9. domobranske poljsko-topničke pukovnije, gdje se muče i glođu i ubijaju oficiri i vojnici. U taj grubi ratnički ambijenat ulazi mali zec, kojeg su našli u šumi, kao najvažnije lice na čitavoj fronti, jer u nj satnik Doringer projicira svoju humanost, svoju savjest i znade za nj zagrijati čak i sam Beč. Zbog njega stavlja u kretanje čitavu satniju, zbog njega je spreman da polovicu satnije zakolje, za nj kuha mlijeko i žgance, — a za vojnike, za ljude nema ni trunak osjećaja ni srca, nego ih trga, gnjavi i mrcvari do iznemoglosti. To je eto sva kontradikcija i nemogućnost jedne ličnosti — kao što je bila kontradikcija i nemogućnost u velikim dimenzijama i sav onaj kobni svjetski rat.

»Trafika«, komedija modernog madžarskog dramatičara Ladislava Buš-Feketea, prikazana je kod nas u režiji i preradbi Ka Mesarića. Obrađuje fragmenat suvremenog života, u kojemu negdašnje ugledne ličnosti moraju da se bore u jurnjavi sadašnjice za svakidašnji kruh. Jedna bivša generalica kao ratna udovica dobila je trafiku i u njoj počinje radnja Buš-Feketeove komedije. Starija njezina kći je dama visokog stila, ali nesretno udata; mlađa njezina kći je suvremena djevojka, koja ne smatra više, kao što je neposredna poratna ženska generacija smatrala, da je cilj žene u sportu i razvratu, već koja uviđa, da su poštenje i osjećaj glavna odlika žene. Ova mlađa napokon nalazi pravu sreću s mladim grofom, a i ona starija iza različitih peripetija odlučuje, da se pomiri sa svojom sudbinom i da u okviru mogućnosti udesi svoj život i svoje želje. — Stvar je općenite naravi, pa je nije bilo teško primijeniti na Zagreb i postaviti je u Mesničku ulicu, kao što je to učinio Ka Mesarić.

»Pravo na grijeh«. Dok se u »Trafici« pogdjekoji neukusni ispad i nazor dade pregledati, u komediji »Pravo na grijeh« to je nemoguće, jer nesamo da je svaki prizor neumjestan, nego je i samo jezgra i tendencija skroz pogrešna. Uvjeravati publiku, da muškarac ima pravo na grijeh, na nevjeru, dok žena to ne smije, znači iz temelja preokretati moral ili u najbolju ruku propagirati njegovu relativnost. Doista, to je sve izneseno u obliku komedije, ali komedije s takvim tonom, koji olako shvaća sve te životne obiteljske i etičke probleme i koji i preveć velikodušno znade da »oprašta«, bolje: odobrava zlo. Komediju je napisao mladi češki književnik Vilim Werner, prevela ju je N'na Vavra, a režirao Tito Strozzi.

»Bijeli konj« je opereta-revija. »Bijeli konj« je ime gostionice na podnožju vrhunaca, kamo stižu na odmor čitava jata izletnika. Sadržaj se razvija kroz bezbroj slika, koje su ispunjene veselom glazbom brojnim baletima, da na koncu dobijemo tri mlada para. Za priredbu su izrađene nove dekoracije i kostimi i uložilo se uopće mnogo truda, možda i previše za stvar kakva je »Bijeli konj«.

L. P.

MAJKA I DIJETE

OBITELJI S MNOGO DJECE.

U Francuskoj je predložen zakon, da svaka majka, kad joj se rodi drugo dijete u braku, dobiva državnu nagradu od 500 franaka (oko 1100 Din), a za svako daljnje dijete po 1000 franaka (oko 2200 Din). Osim toga one obitelji, koje imadu barem troje djece mlađih od 13 godina, imale bi dobivati godišnje potpore: po 360 franaka na treće dijete, po 540 franaka na četvrto dijete i po 720 franaka na peto dijete. Napokon je predviđeno i to, da svaki otac ili mati koji odgoje barem troje djece do 16 godina, nakon navršene šezdesete godine dobivaju državnu penziju od 500 franaka godišnje, a oni, koji odgoje šestero djece, penziju od 1000 franaka na godinu. Ni to nije još sve. Zakon se pobrinuo, da roditelji, koji su namješteni u kakvoj službi, dobivaju i obiteljski doplatak upravo onako, kako je to i s državnim namještenicima. Tako otac na prvo svoje dijete, koje nije još navršilo 16 godina, dobiva po 1 franak na dan doplatka na svoju plaću, a za svako daljnje dijete po 1 i pô franka.

Tako se eto Francuska brine za one obitelji, koje imadu djece. To je i sasvim pravo, jer djeca su budućnost naroda i države. Zato treba pomoći roditeljima, koji odgajaju djecu, i ta pomoć treba naravski da bude to veća, što koja obitelj ima više djece. Kod nas se tom još nije posvetila nikakva pažnja. Ima cijelih naših krajeva, u kojima ima sve manje djece, a gospodarska kriza također nepovoljno utječe. Mnogo se o tom već kod nas pisalo, mnogo razmišljalo i raspravljalo, ali malo načinilo. Trebalo bi pokrenuti cijeli jedan pokret, koji bi pitanje obitelji s mnogo djece stavio na dnevni red, jer to pitanje nije samo privatna stvar tih obitelji nego i opće narodno pitanje. Tko to ne vidi, taj ne gleda daleko u budućnost.

ZDRAVLJE

LIJEČENJE OPEKLINA.

Opekline idu u red opasnijih tjelesnih povreda, jer se teško mogu izliječiti i podvrgnute su različnim infekcijama.

Ljudi povrijeđeni od požara obično osjećaju jaku žeđ. Treba im dati da obilno piju vode, kavu ili čaj. Ako je koža samo pocrvenjela, onda je treba premazati čistim uljem, žutim vazelinom; u slučaju da nemamo ni jedno ni drugo, dobar je i maslac ili svinjska mast. To isto možemo učiniti i ako se na tijelu pokazuju lakše opekline. Veće, teže rane, treba namazati u jednakim dijelovima pomiješanim lanenim uljem i krečnom vodom. Ako su se pojavili mjehuri, ne treba ih dirati, istiskivati, jer oni najviše naginju infekciji. Ali ako liječnička pomoć ne može brzo stići, onda ipak treba i te opekline izbosti vrhom škara, što smo ih prije držali na plamenu, a iza toga dobro istrti čistim alkoholom.

Opekline obično izazivaju jaku bol, a to je stoga, što su osjetljivi živci slobodni, napolju, nisu pokriveni kožom. Najbolje je opeklinu ostaviti otvorenu, ne zavijati je, ali jer prijeti opasnost od infekcije, ipak je bolje napraviti od žice malu rešetku, okruglu, u obliku brnjice za pse, i nju staviti nad opeklinom, pa onda žicu pokriti ovojem. Tako se izbjegava opasnost od infekcije, a ipak zavoj ne pritišće ranu.

Treba paziti i na to, da bolesnik ne čini mnogo pokreta, da leži posve mirno, jer svaki pokret izaziva kod njega jake bolove. Najveća je pogreška, ako se na opekline stavlja koji hladan predmet ili se hladi kakvom hladnom tekućinom. To doduše izaziva kod bolesnika momentano osjećanje olakšanja, ali kasnije postaje bol jača.

M O D A

ŠTO SE NOSI OVE JESENI?

ŽENSKI SVIJET

Audijencija mladenaca kod Pape. U Italiji se vodi propaganda, da mladenci nakon vjenčanja idu na svadbeno putovanje u Rim, pa u tu svrhu mogu putovati za četvrtinu cijene na željeznicama. U Vatikanu je rezervirana posebna dvorana, u kojoj Sv. Otac Papa prima mladence u audijenciju, pa se njima uvijek daje prednost pred ostalim hodočasnicima. Time Papa hoće da pokaže, kako treba da se cijeni važnost i svetost braka. Papa takovom prilikom govori mladencima o katoličkim dužnostima u braku te im podjeljuje poseban svoj blagoslov.

Porez na obitelji bez djece zavodi se u Holandiji. Isto tako porez na neženje. Savez katoličkih obitelji radi na tom, da čisti prihod od tih poreza država upotrijebi na potporu onih obitelji, koje imadu više nego četvero djece.

Imena boljševičke djece. Boljševici u Rusiji daju svojoj djeci često ova revolucionarna imena: Sloboda, Barikada, Oktjabr, Spartak, Udarnik, Pjatiljetka, Volja, Elektrina, Era, Novomir, Zvjezdočka itd.

Glavni rad ženâ za opće dobro ide za ublaženjem ljudske bijede. Gladne nahraniti i žedne napojiti. No čovječanstvo više trpi od duševnoga nego tjelesnoga glada. Duševni glad izvor je najvećim nevoljama, od kojih danas strada ljudski rod. A taj duševni glad utažuje se dobrim štivom. Žena, koja širi dobro štivo, čini više dobra, nego li da gladne nahrani. Zato svaka plemenita žena mora postati apostolkom dobroga štiva.

Ženski rekord u plivanju postigla je plivačica Lu Koch, koja je plivala 50 sati 12 minuta bez prestanka. Prijašnji rekord je iznosio 46 sati, koji je postigla Mercedes Gleitze, slavna radi toga, što je preplivala Kanal između Evrope i Engleske.

Avijatičarka Amy Johnson - Mollison, koja se po svem svijetu proslavila osobito tim, što je sama aeroplanom preletjela iz Engleske do Australije, dala je o ulozi žene u avijatici ove zanimljive izjave: Muškarci nastoje najviše oko brzine vožnje, a ženi je u prvom redu do udobnosti. Taj utjecaj žene pokazat će se u avijatici što dalje to više u tom, što će se graditi sve udobniji aeroplani. Taj svoj utjecaj izvršila je žena već kod parobroda, željeznice i auta, te su zato ta prevozna sredstva uređena s tolikim udobnim komfortom. To žena ima da postigne i kod aeroplana, pa će se ljudi onda jednako rado ili još i radije voziti po zraku nego li po zemlji.

Novi ples. Bečki učitelji plesa izumili su novi ples, kojem su dali ime tanganila. Pleše se kao spori valcer u sinkopiranom tročetvrtinskom taktu.

Koliko vrsta ruža ima? Nijemci su priredili poseban leksikon (popis, rječnik) ruža, u kojem je nabrojeno ništa manje nego 17.000 vrsta raznih ruža. U golemom ružičnjaku u Sonderhausenu u Njemačkoj uzgaja se 9.000 vrsta ruža.

Zlatna cigla. Dosada još sigurno nitko nije čuo za takova šta: za zlatnu ciglu. Pa ipak imade i ona, samo što je sigurno nitko ne će upotrijebiti za gradnju, kao što se cigle obično upotrebljavaju. Naime jedan kopač zlata iz Aljaške dao je sve svoje blago u zlatu sliti u oblik jedne sasvim normalne cigle. Ova cigla teži oko pet kilograma i ima vrijednost oko 125 hiljada maraka, što bi u našem novcu iznosilo preko milijon i po dinara.

Automobilska nezgoda, — konac prvog izleta! On leži u jarku pod ruševinama auta, ona je izletjela preko jarka u krumpir. Na sreću nitko nije ranjen, samo auto, dakako još neisplaćen, može se prodati u staro željezo. Ona otvara torbicu i hoće da se pogleda u zrcalo. Zalomi ruke i klikne: »Bože, danas ćemo imati nesreću, meni se razbilo zrcalo!«

KUĆANSTVO

Kako ćemo se riješiti žohara? Skuhani gris i razređenoga piva, u kojem ima rastopljenog boraksa, namaži na male daščice i postavi ih na mjesta, otkuda izlaze uveče žohari. Ponovi to tri do četiri puta, pa će biti utamanjeni.

KUHINJSKI RECEPTI.

Brzo pečeno meso. Može se ovaj postupak primijeniti pri pečenju goveđeg, telećeg, svinjskog i jagnjećeg mesa: Meso se opere, istuče maljem, posoli i pospe s malo brašna. Na masti se s obje strane brza isprži pri vrlo jakoj vatri. Ovdje se s mašću ne može štedjeti, jer ako se uzme mala količina masti, meso će biti suho. Kad se meso, sasvim isprži, treba mast ocijediti u poseban lončić i ostaviti samo onoliko, koliko je potrebno za prelivanje mesa. Zatim se doda malo vode i još malo vremena prži meso pod zaklopcem.

Jaja sa šunkom. Namaži posudu mašću, razbij jaja jedno za drugim i posloži ih jedno do drugog u posudu. Nato ih posoli i pospi paprom (biberom). Nasjeckaj 125 grama šunke (na 4 jaja!) i pospi je po jajima. Zatim stavi posudu u vrelu pečenjaru i peci naglo. S. A.

ČAROBNI KAMENČIĆ

NAPISALA LELA LIN

Među visokim gorama živio je sijedi starac sa svojim sinom. Bili su to jedini stanovnici toga brdovitog kraja. No jednoga dana umre stari pastir i ostavi mladog sina sa tri ovce, da hrani sebe i njih. Ali jedne noći navali vuk na slabašni pastirev tor i odnese jednu ovcu. Druge noći odnio je drugu, pa napokon i onu treću. Tako je mladi pastir ostao sam samcat na bijelome svijetu, bez hrane i obrane. Kudli će, šta li će?... I baci jednoga dana torbu preko ramena, pa krene u svijet.

Išao je mladi pastir dugo, vrlo dugo, te jednoga dana pade umoran na obalu nekog zelenog jezera. Napio se njegove vode i legao u travu, da otpočine. Kad mu se pričini, da čuje neko tihano zapomaganje. Stane prisluškivati. I jest, neko tihano piskutanje... Pomakne ruku, a to pod njom nešto mekano. Trgne se i uspravi i ugleda u travi malu blijedu ribicu. Ribica u travi! To ga je nemalo začudilo, no ribica piskutljivim glasom prozbori:

»Neznani junače! Zla me maćeha bacila iz vode vani, jer hoće da uživa sve bogatstvo mojih podvodnih dvorova. Daj, junače, makni me iz ovog suhog zelenila, gdje pogibam, i baci me u one lijepe valove zelenog jezera. Ja ću ti biti zahvalna i bogato ću te nadariti.«

Mladić se smilovao ribici, podigao je i tisnuo u jezero. Ribica je časkom ostala mirno, zatim raširila peraje, trgnula repom i praćakajući se veselo nestala u dubinama. Mladić se i opet povaljao na travu, ali ga i opet trgne glas ribice:

»Hej, junače! Evo ti moje nagrade. Nosim ti čarobni kamenčić, pa štogod zaželiš, njime ćeš postići. No pazi: možeš da zaželiš samo jednu jedinu želju.«

Ribica je bacila na obalu crveni kamenčić pa odmah nestala u valovima. Mladiću više nije san htio na oči. Skočio je, dohvatio crveni kamenčić i stao ga prevrtati i prebacati iz ruke u ruku. Isto su se tako u njegovoj glavi prevrtale i prebacivale različite misli i želje... Kakvu želju da poželi? Kakvu sreću da izabere?... Ušetao se mladić obalom. Na licu mu se odražavao nemir. Da zaželi bogatstvo? Hej, tad bi imao mnogo novaca, mnogo zlata i srebra! Kupio bi haljine, auto, zrakoplov, sjajne dvore, velike vrtove silno stado ovaca... i sve, što mu srce zaželi. — No može doći neprijatelj pa mu sve to ugrabiti, zapaliti, uništiti! Trebao bi zato biti vladar, car! Trebao bi imati vlast u svojim rukama i upravljati vojskom i selima i gradovima. Svak bi mu se klanjao, svak se od njega bojao... No mogla bi da ga uto pograbi kakva bolest, da ga baci u krevet ili da ga povede na drugi svijet... a onda, što će mu sve to? — Hej, zdravlje, zdravlje! To je ipak najbolje da si čovjek poželi... A što će mi zdravlje, kad sam bez igdje ikoga? Sam lutam i tumaram, bez ljubavi i milosrda. Da barem imam kakva druga ili družicu, pa da s njima živim na ovome svijetu.

Već je mladić htio da se odluči i da nešto poželi, kadli ga u želucu nešto zaboli. Osjetio glad, tešku glad. Tä već dva dana nije okusio hljeba. Posljednji komad pogače davno je pojeo i sada pati i gladuje. Već su mu uda klonula i tijelo oslabilo i klonulo na travu kod zelenog jezera. Ljudi su daleko, sela i gradovi daleko, a svuda naokolo vlada zelena pustoš. Bog znade, da li će se s tog mjesta više ikad moći da makne... Uzeo je u ruke crveni kamenčić, ogledнuo ga i još jednom pa uzdahnuo iz dna grudiju:

»Pogaču, pogaču, veliku bih pogaču htio.«

I doista: onaj crveni kamenčić počne da raste i raste. I za čas od njega nastane divna velika pogača, kakvu mladić nije vidio nikada u svome životu. Zagrize i nasiti svoj gladni želudac.

Zatim se povaljao po travi i tvrdo zaspao. Kad se probudio, već je svitala zora novoga dana. Osjetio se lak i zdrav, pa skočio na noge lagane. Ogledne se naokolo: tu je jezero, tu torba... Sjetio se one zgode sa čarobnim kamenčićem i ražali mu se. Joj, pa šta li je on to bio poželio!... I gorko zaplače.

No videći da je sve uzalud i da se čovjeku sreća samo katkad nasmiješi, otare rukavom suze, prebaci torbu preko ramena i krene dalje za kruhom... Već je naime počeo da ćuti glad.

Š A L E

Uljudan gost. »Molim vas, konobaru, imate li još drugo kakvo toplo piće osim piva?«

Poznaje sam sebe. S u d a c: »Već je deveti put, da vas moram radi prosjačenja kazniti. Nadam se, da je to posljednji put.«

Prosjak: »Zar ste, gospodine suče, možda premješteni?«

Opet Škoti. Prvi Škot: »Hallo, Sandi, jesi li ti to? Najmanje deset godina se nijesmo vidjeli.«

Sandi: »Istina, deset je godina već odonda prošlo.«

Prvi Škot: »Dakle, ovaj susret moramo proslaviti uz čašu pive.«

Sandi: »Dobro, ali sjeti se, da sam ja zadnji put plaćao.

»Napred«. Krotilac lavova je bio upravo u krletki, kad mu sluga dovikne:

»Mister, vaš cipelar je donio nove čizme!«

»Neka uđe!«

Boji se. Neki gospodin gazi do pojasa po potoku da pređe preko. Drugi koji je uto prolazio preko neke brvi upita:

»Zašto ne idete preko brvi?«

»Bojim se, da ne padnem u vodu!«

Kratkovidan. »Zašto Tvoj sin tako loše igra violinu?«

»Znaš, kratkovidan je, pa igra i sve muhe koje mu sjednu na note.

Dobra mati. Ulovili nekog fakina na krađi, a njegova mati zaplače videći ga pred policijskim komesarom:

»Oh, koliko sam ti puta govorila, da se pustiš krađe kada neznaš krasti.

Dječja zloba. »Anka, zašto si tako zadovoljna?«

»Tata me je istukao!«

»I to ti je tako drago?«

»Da, jer je polio pri tome tintu po novom stolnjaku. A zna kako će ga mama zbog toga izgrditi!«

Bogataš drugom bogatašu: »I vi kažete da ja nijesam ništa učinio za umjetnost. A vidite! Ja sam platio juče litru vina onom čupavom slikaru. što sjedi preko puta od nas!«

Samoobrana. Pravni ispit. »No, gospodine kandidate, što je samoobrana?«

Muk.

Profesor hoće da pomogne.

»Vi idete posve sami kroz go-u, napadne Vas neki razbojnik i traži od Vas hiljadu dinara. Što biste učinili?«

»Smijao bih se,« odgovori kandidat.

Šport. »Moj sin, koji je bio vrlo slab, silno se oporavio zimskim športom, samo si je na koncu prebio obe noge!«

Zdravi prosjak (idući kraj zborovanja nezaposlenih): »To je prava sramota! Na stotine ljudi eto nemaju posla, a meni kamo god dođem kažu: »Radi nešto, pa ćeš već dobiti.«

Mučenik. »No, novopečeni zakonski mužu, kako ti se sviđa u zakonu?«

»Nikako!«

»Zašto?«

»Zato, jer ujutro, u podne i naveče žena uvijek traži novaca.«

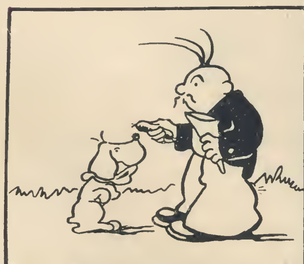
»Pa što radi s njima?«

»Ne znam, još joj nijesam nikada dao.«

Dokaz. Prijateljica: »Zar je Tvoj muž uistinu tako inteligentan?«

Kako ne! U samo jednoj knjižari je dužan 1.000 dinara.

DOBRIJANOVA KOBASICA

Izišao čika
na livadu vani,
kobasicom hoće
da Klopana hrani.

Al i druga paščad
eto k njemu leti,
našli su se mnogi
u junačkoj četi.

Navala je jaka
i naš čika bježi,
a nemirna paščad
iza njega reži.

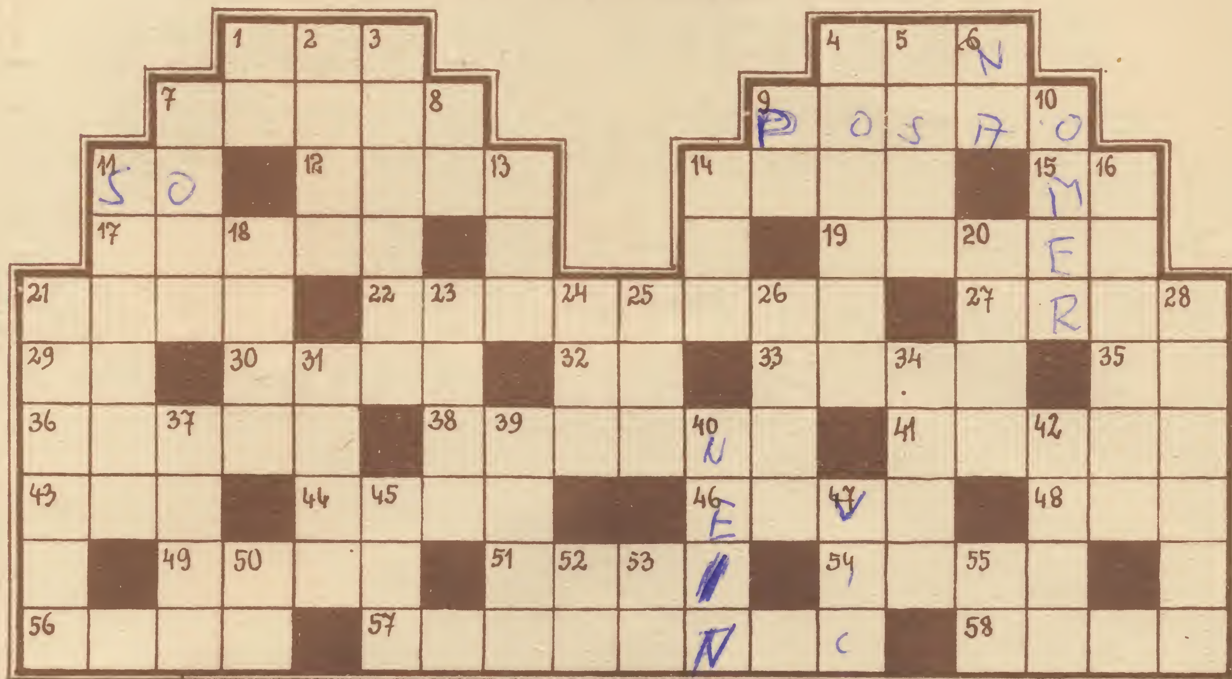

I kad više čika
ne može da skače,
kobasu im baca,
pa s Klopanom plače.

Z A G O N E T K E

1. Križaljka

Sastavio *Marijan Kancelarić*, Krk

Vodoravno: 1. Hrvatski pisac. 4. Vrst sitne gljivice. 7. Hrvatski pjesnik. 9. Zanimanje. 11. Začin. 12. Domaća životinja. 14. Veoma, vrlo (starosl.). 15. Latinski prijedlog. 17. Rastu zemljom. 19. Grčka državica. 21. Geometrij. pojam. 22. Hrvatski pisac. 27. Žensko ime. 29. Nota. 30. Divlji čovjek. 32. Kratica m. imena. 33. Francuski: bah! 35. Dva slova. 36. Vrst boje (str.). 38. Dio radia. 41. Začaranja. 43. Prijedlog. 44. Dio tijela. 46. Muško ime (bez i). 48. Glas. 49. Raj. 51. Napolju. 54. Kumir. 56. Talij. rijeka. 57. Stanovnik španj. pokrajine. 58. Ptica.

Okomito: 1. Dva bliza slova. 2. Grad na Crnome moru. 3. Književno djelo. 4. Bolest. 5. Stari novčić. 6. Prijedlog. 7. Smušeni (kajk). 8. Božanstvo. 9. Zamjenica. 10. M. ime. 11. Bojazan. 13. Dio tijela. 14. Priziv. 16. Ž. ime. 18. Mitološko lice. 20. Suho drvce. 21. Žensko ime. 23. Latinski: bijah. 24. Morska neman. 25. Zamjenica. 26. Židovski mjesec. 28. Lat.: pčela i naš prijedlog. 31. M. ime (skraćeno). 34. Njemački: dio lica. 37. Grad u Arabiji. 39. Ruska rijeka. 40. Njemačka negacija. 42. Okruglo. 45. Grčki prijedlog. 47. Šala. 50. Nota. 52. Kratica za »agonija«. 53. Riječ bodrenja. 55. Francuski veznik.

Treba da pretplatite svoju djecu na »MALU MLADOST«

2. Kriptogram

Sastavio *F. Švagel*, Županja

3. Rebus

Sastavio *D. Maltarić*, Sarajevo

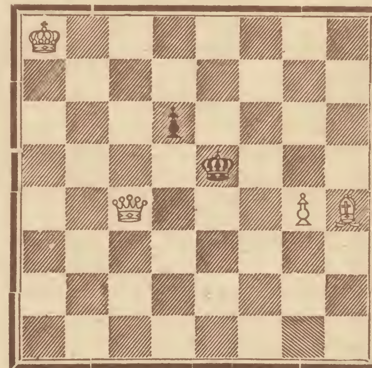

Odgonetke treba poslati do 22. listopada i uz odgonetke po pet adresa, kojima se može slati „Malu Mladost" na ogled. Ždrijebom će biti razdijeljeno među odgonetače sedam nagrada (sat, slike, knjige.)

Š A H

Problem broj 2.

J. Salinger, Slav. Požega

Bijeli matira u 3 poteza.

Ilustrovani tjednik „Obitelj" izlazi svake nedjelje. Pretplata 30 Din na tri mjeseca, za inozemstvo 3 dolara godišnje. Pretplata se plaća unaprijed Rukopisi se ne vraćaju. „Obitelj" izdàje Konzorcij Kuća Dobre Štampe. Za izdavača i uredništvo odgovara Dr Josip Andrić, glavni urednik „Obitelji" Zagreb, Trenkova 1. Adresa uredništva i uprave „Obitelji": Zagreb, Trg Kralja Tomislava 21. Telefon 54-17. Ček. rač. pošt. šted. br. 33.536. „Obitelj" se tiska u Tiskari Narodnih Novina u Zagrebu. Za tiskaru odgovara V. Kirin, Zagreb, Deželićeva ul. 2.